

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ**

Анотація. У статті розкриваються науково-методичні засади та принципи взаємодії сім'ї, дошкільної установи та школи у підготовці дітей до навчання в школі.

Ключові слова: педагог, школа, сім'я, середовище, дошкільна освіта.

Постановка проблеми. Орієнтація національної освіти на особистість дитини зумовлює нову стратегію виховання на основі гуманістичних засад. Це передбачає визнання особистості дитини найвищою соціальною цінністю. Особистість дитини – це продукт усього суспільства, починаючи від народження, перш за все з відносин у сім'ї, дошкільній установі та школі, в які дитина послідовно включається. Узагальнений педагогічний досвід В. О. Сухомлинського у підготовці дітей до школи свідчить про виняткову роль відносин, які складаються в середовищі перебування дитини. Педагог наголошує, що можна виховувати не тільки педагогікою, а й "особливою організацією" стилю життя, коли діти просто живуть у такій атмосфері, створеній вихователем, яка формує уважність, доброту, радість буття, дає певні знання [1].

Аналіз досліджень і публікацій. Багато вчених (Л. Артемова, А. Богущ, А. Бойко, Е. Вільчковський, О. Кононко, А. Гончаренко) вбачають оновлення дидактичних засад освіти в стратегії суб'єкт-суб'єктного виховання, спрямованого на формування суб'єкт-суб'єктних гуманних, морально-естетичних виховуючих відносин, тобто на основі педагогічно доцільної взаємодії дітей, педагогів і батьків [2]. Тому сучасним завданням дошкільної освіти є залучення сім'ї, дошкільної установи, школи до взаємодії, спрямованої на підготовку дітей до школи.

Зміст підготовки дітей до школи в умовах перебудови суспільної свідомості передбачає переорієнтацію виховного процесу від суто навчального до соціально-розвиваючого, а саме цілісного формування особистості дитини дошкільного віку, яке полягає в освоєнні сфер життєдіяльності, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти, і, перш за все, набутті знань, умінь і навичок соціального життя.

Метою даної статті є з'ясування сутності взаємодії сім'ї і дошкільного закладу. Ця взаємодія найчастіше визначається поняттям "відносини". При цьому маємо на увазі відносини дітей, вихователів, учителів і батьків, які доцільно формуються в певному середовищі. Цей термін використовується для позначення конкретних дій школи щодо сім'ї, дошкільного закладу з метою досягнення певних результатів. Сім'я, дошкільний заклад, початкова школа, діти, педагоги і батьки розглядаються як рівноправні суб'єкти навчально-виховного процесу підготовки дітей до школи. Слід зупинитися на терміні "взаємодія", який вважаємо тотожним поняттю "відносини" [2].

Виклад основного матеріалу. У процесі підготовки дітей до школи бере участь сім'я, дошкільний заклад і початкова школа. Діяльність кожного з них зумовлена варіативністю як внутрішніх, так і зовнішніх психолого- і соціально-педагогічних взаємозв'язків, але об'єднує їх взаємодія на рівні співробітництва і співтворчості. Саме взаємодія виступає інтегруючим фактором психолого- і соціально-педагогічних взаємовідносин, джерелом, причиною і основою розвитку суб'єктів педагогічного процесу, а відтак і дитини. У зв'язку з цим підготовка дітей до школи на основі взаємодії сім'ї, дошкільної установи і школи визначається як соціально-особистісне явище, зумовлене сукупністю чинників, методів, засобів і форм сучасного навчання і виховання, а також адміністративних і загальноосвітніх заходів, які перетворюються ним на систему, спрямовану на формування цілісної особистості, її соціальної компетентності. Це обумовлює педоцентричний підхід, який утверджує цінність особистісного розвитку дитини. Саме з цих причин термін "підготовка до школи" у Базовому компоненті не вживається, а основною вимогою і досягненням дошкільного віку є компетентність як показник особистісної зрілості, необхідної для функціонування у навколишньому середовищі.

За вимогами Базового компонента дошкільної освіти кожна дитина повинна пройти підготовку до школи і набути життєвої й соціальної компетентності в умовах дошкільних закладів, підготовчих групах при школах і тимчасового перебування в дитячих установах або за програмою сімейного виховання. Отже, стратегічна мета дошкільної освіти – це забезпечення фізичного, психічного і соціального розвитку дитини, набуття нею соціальної компетентності на основі повноцінного використання внутрішнього потенціалу особистості й оточуючого середовища.

Як уже згадувалося раніше, сучасна підготовка дітей до школи передбачає повноцінний фізичний, психічний і соціальний розвиток, особистісну спрямованість та набуття дітьми життєвої компетентності. За свідченнями практиків, дитина охоплюється педагогічним впливом протягом усього дитинства, їй забезпечуються умови для всебічного і гармонійного розвитку особистості. Щодо організації підготовки

дітей до школи, то вона є складовою навчально-виховної діяльності, яка відбувається забезпечуючи наступність і неперервність педагогічного процесу в цілому. Як передбачається, основним засобом забезпечення фізичного, психологічного, соціального аспектів підготовки дітей до школи є спеціально організована взаємодія. З огляду на це розглядаємо і диференціюємо поняття "розвиток", "виховання" і "навчання" на основі власного бачення та сучасних наукових підходів [3,4,8].

Розвиток – це сомостановлення дитини як суб'єкта життєдіяльності, формування в процесі взаємодії здатності цілісно й об'єктивно ставитися до оточуючого світу і до самої себе.

Виховання – це цілеспрямовано організований процес взаємодії дитини і дорослого з метою формування її особистості.

Навчання – спеціально організована взаємодія педагога й дитини, спрямована на засвоєння знань, оволодіння вміннями і навичками та формування здатності використовувати їх у житті.

Як бачимо, ці поняття взаємозалежні у цілісному педагогічному процесі, а також під час підготовки дітей до школи. У зв'язку з цим педагогічна взаємодія визначається як доцільно спроектований і цілеспрямовано організований педагогом процес формування виховуючих відносин дітей і дорослих (педагогів і батьків), основний засіб забезпечення соціального розвитку, становлення особистості, а тому й організації підготовки дітей до школи.

Таким чином, організація педагогічного процесу підготовки до школи на основі взаємодії відповідає сучасним тенденціям особистісно орієнтованого навчання, спрямовує на збалансоване співвідношення між фізичним, психічним і соціальним розвитком дитини, передбачає виховання цілісної особистості, здатної до самореалізації.

За таких обставин взаємодія набуває значення як засіб організації сім'ї, дошкільних закладів і школи в цілісне соціально-педагогічне середовище, в якому створюються умови для соціального розвитку, набуття соціальної зрілості й компетентності дітей.

Відтак, розуміємо взаємодію сім'ї, дошкільної установи і школи як цілеспрямоване об'єднання педагогічних зусиль, що сприяють ефективності процесу особистісно орієнтованого навчання у підготовці дітей до школи. Пріоритет особистісної орієнтації освіти у політиці держави зобов'язує розглядати дитину центром, активним суб'єктом власного життя, здатного вплинути на його зміст, темп і форми вияву [5]. Це зумовлює організацію освітнього процесу за моделлю суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Саме організація сім'ї, дошкільної установи і школи, у цілісне середовище зумовлює необхідність особливого трактування загальнодидактичних принципів. Для їхнього втілення в організаційно-функціональній моделі підготовки дітей до школи необхідно визначення спеціальних принципів взаємодії сім'ї, дошкільної установи і школи. Це базові положення, що визначають вимоги до змісту й організації педагогічного процесу підготовки дітей до школи на основі взаємодії. Практичній реалізації розробленої організаційно-функціональної моделі взаємодії у підготовці дітей до школи сприяють трансформовані загальнодидактичні й обґрунтовані спеціальні принципи організації взаємодії сім'ї, дошкільної установи і школи, функціонування яких покликано гармонізувати впливи природного та соціального оточення на дитину.

1. Принцип гуманізації й демократизації вимагає, щоб уся робота сім'ї, дошкільної установи і школи в процесі підготовки була підпорядкована особистісно орієнтованому розвитку дитини. Поняття "гуманізм" означає ставлення до дитини як до найвищої цінності. У відповідності до гуманістичних концепцій видатних педагогів Ш. Амонашвілі, Я. Корчака, М. Монтессорі, С. Русової, В. Сухомлинського, Л. Толстого, Р. Штайнера дотримання цього принципу передбачає високий рівень загальної і психологічної культури, усвідомлення самоцінності особистості дитини, що виявляється у системі взаємин дітей і батьків, дітей і вихователів, вчителів. Тому в процесі підготовки дітей до школи на основі взаємодії важливим є забезпечення цілісності розвитку, навчання і виховання дитини. Особистість є найвищою цінністю, але повноцінний розвиток її можливий тільки одночасно з розвитком усіх суб'єктів взаємодії. Тому взаємодія визначається всім соціально-культурним оточенням, до якого органічно вписується перш за все сім'я, дошкільна установа і школа. В умовах державотворення цей принцип стає провідним, він знаходить вираження через мету, засоби і методи взаємодії у відповідності до нових вимог суспільства.

Таким чином, гуманізація здійснюється через глибокі зміни в організації освітнього процесу, починаючи з підготовки дітей до школи, перш за все у досягненні гармонії відносин дитини і навколишнього середовища, утвердження нових ідеалів гуманної особистості (щирої, людяної, доброзичливої, милосердної, толерантної). Гуманізм педагога виявляється насамперед у любові до дітей. Гуманістичний погляд на дитину, її сутність і місце у суспільстві зумовлює антропоцентричну переорієнтацію виховання в сім'ї та освітніх закладах, що сприяє подоланню відчуження дитини і батьків від школи, формуванню інтересу до навчання, поваги до педагогічного колективу.

Демократизація процесу підготовки дітей до школи передбачає створення доцільних умов для взаємодії дітей і дорослих, виконання суб'єктами взаємодії певних функцій. Гуманна і демократична взаємодія покликана забезпечити партнерські відносини між учителем і учнями, батьками і дітьми, педагогами і батьками, допомогти їм стати рівноправними суб'єктами педагогічної діяльності у підготовці дітей до школи. Як показує практика і дослідницькі дані, 68 % учителів початкових класів здійснюють взаємодію на основі формальних чи авторитарних відносин, чим зумовлюють небажання від 15 до 50 % дітей відвідувати школу [6]. Тому формування суб'єкт-суб'єктних відносин, демократичного стилю спілкування не тільки наповнює взаємодію багатим виховним змістом, але й забезпечує необхідну суму знань, виховує гуманні якості дитини – доброту, ввічливість, милосердя, людяність і бажання вчитися.

2. Принцип суб'єктності і модальності для організації взаємодії в педагогічному процесі підготовки дітей до школи є базовим. Усвідомлення виховання як особистісно-соціального феномену, розуміння особистості дитини як суб'єкта і мети виховання є вихідними позиціями педагогічної взаємодії. Цим принципом визначаються: місце вчителя й учня в навчально-виховному процесі як суб'єктів, а їхні відносини – як суб'єкт-суб'єктні, педагогічно доцільні, виховуючі. За визначенням А. Бойко, *виховуючі відносини в загальноосвітній школі – це спеціально організована під керівництвом учителя творча морально-естетична взаємодія суб'єктів педагогічного процесу, спрямована на досягнення мети виховання, зумовлена соціально і психологічно всією системою суспільних відносин, загальнолюдських і національних цінностей, і відповідно певному етапу розвитку суспільства.*

Отже, в процесі підготовки дітей до школи суб'єктами виховуючих відносин є дитина, батьки, вихователі й учителі. Суб'єкт – це індивід, особистість, яка здатна сама контролювати свою поведінку у зовнішньому середовищі, захищати власні інтереси [9]. Поняття "особистість", на відміну від поняття "людина", означає соціальну характеристику людини з виявленням тих її якостей, які формуються під впливом її спілкування, відносин з іншими людьми, суспільством. Тому в процесі підготовки до школи сучасні тенденції характеризуються спрямованістю передусім на розвиток особистості, її активності як суб'єкта педагогічного процесу. Навчально-виховні заклади у процесі взаємодії генерують стратегію суб'єкт-суб'єктних відносин від низького до високого рівня – від спів-підпорядкування, співробітництва до співтворчості дітей, батьків, вихователів і учителів. Для характеристики взаємодії та пізнання її сутності в цьому принципі важливо те, що риси суб'єкта можуть бути властиві не тільки індивіду, але й різним групам. Так виникає, за термінологією О. Леонтьєва, "сукупний суб'єкт" [10]. Це означає, що суб'єкт може бути полімодальним, відтак сім'я, дошкільна установа і школа в процесі підготовки дітей до школи набувають властивостей сукупного, полімодального суб'єкта. Відповідно його суб'єктами виступають також діти, педагоги, батьки, колективи вихованців та учнів.

Таким чином, взаємодію сім'ї, дошкільної установи і школи можна розглядати як суб'єкт-суб'єктну і педагогічно доцільну, системоутворюючою ланкою якої є особистість дитини, її активність.

3. Принцип неперервності. *Неперервність – це цілеспрямоване отримання дитиною потрібних знань, умінь і навичок упродовж усього життя в навчальних закладах та в процесі саморозвитку, самовиховання та самореалізації* [12]. Неперервність у підготовці до школи виявляється в особистісних досягненнях дитини у процесі взаємодії сім'ї, дошкільної установи і школи завдяки перш за все наступності освітніх ланок й послідовності педагогічних впливів як цілісного виховного процесу у межах кожного вікового етапу.

Взаємодія зумовлює цілеспрямовані особистісні зміни дитини як суб'єкта, тобто "саморух" особистості від нижчих до вищих ступенів розвитку. До істотних ознак, що визначають поняття "зміни", відносимо розвиток властивостей і якостей дитини (в розумінні її підготовленості до школи), які набувають регулярного характеру і закріплюються у часі. Зміни і розвиток відбуваються передусім у діяльності дитини як суб'єкта в процесі взаємодії дітей, педагогів і батьків. Це дає можливість розкрити перспективу її особистісного розвитку, що є вимогою часу, у підготовці до школи.

Отже, забезпечення наступності у підготовці до школи зумовлюється взаємодією та її рівнями, зокрема її розвитком від співпідпорядкування до співробітництва та співтворчості, що є основною вимогою сучасності в особистісному становленні дитини.

Неперервність забезпечується наступністю, яка пов'язана із закономірностями організації і побудови навчального процесу та його змісту, використанням методів навчання, реалізації їх у відповідності до мети підготовки до школи. Наступність дитячого садка і школи визначається двобічним зв'язком: з одного боку – спрямованістю навчально-виховної роботи дошкільного закладу на вимоги школи, а з іншого – опорою вчителя на досягнутий рівень розвитку дошкільника. У педагогічному процесі підготовки дітей до школи це передбачає неперервність розвитку, формує динамічну і наскрізну лінію виховання і навчання, тобто наступність виступає умовою цілісності й неперервності у формуванні

особистості, її освіти. Наступність включає внутрішній зв'язок загального і духовного розвитку на межі дошкільного і шкільного віку. Це перехід від однієї сходинки формування особистості дитини до іншої, що полягає не лише в навчанні, а насамперед у всебічному фізичному, психічному і соціальному розвитку, який надає суб'єкт-суб'єктній взаємодії практично-духовного змісту. Відсутність зовнішніх і внутрішніх взаємозв'язків наступності у підготовці дитини до школи порушує як неперервність у навчанні, так і послідовність у розвитку дитини.

Таким чином, забезпечення неперервності передбачає:

1) цілеспрямоване формування взаємодії – від співпідпорядкування до співробітництва та співтворчості; 2) забезпечення наступності дошкільної і початкової шкільної ланок освіти на основі взаємодії; 3) спрямування суб'єкт-суб'єктної взаємодії дітей, батьків, вихователів, учителів на формування індивідуального особистісного розвитку дитини з дитинства до повноліття.

Отже, наступність у змісті взаємодії є вимогою й умовою організації підготовки дітей до школи, що забезпечує неперервність освіти й становлення особистості дошкільника.

4. Принцип особистісно-соціальної взаємодії реалізується у змісті дошкільної освіти, спрямованому на забезпечення самобутності дитячої субкультури та соціалізацію особистості. Вирішення проблеми поєднання індивідуального й соціального в розвитку дитини є визначальним у формуванні особистості. Л. Гриценко, аналізуючи співвідношення зовнішнього і внутрішнього в розвитку особистості в процесі виховання, виділяє три напрями: *внутрішньо-особистісний, соціально-зовнішній та інтегральний*. Інтегральний напрямок забезпечує взаємозв'язок двох основ розвитку людини: біологічної та соціальної [7]. Освітнє середовище, доцільно створене взаємодією сім'ї, дошкільної установи і школи розглядається як центр організації особистісно орієнтованого виховання і навчання. Це зумовлює обов'язкове формування, перш за все, соціальної взаємодії сім'ї, дошкільної установи і школи, а також суб'єкт-суб'єктної взаємодії дітей, педагогів і батьків. Тому принцип особистісно-соціальної взаємодії забезпечує не тільки особистісно орієнтований підхід, але й реалізацію особистісно-соціального характеру виховання.

Учені вважають, що доцільно відійти від навчання, яке конкретно пов'язане з підготовкою до школи, й переорієнтуватися на особистість, формування якої закладено у сферах "Я і світ", "Я і люди", "Я і природа", "Я і культура", що утверджують педоцентричний підхід, повноцінність проживання дитиною кожного вікового етапу. Базовий компонент дошкільної освіти визначає обов'язковий мінімум знань, необхідний даному віковому періоду, для нормального функціонування у навколишньому середовищі. Кожній віковій сходинці вказана нижня межа обов'язкових знань, умінь і навичок, яка забезпечує достатній рівень компетентності, гарантує дитині адаптацію до життя. Стратегічна мета дошкільної освіти — це забезпечення не тільки фізичного та психічного розвитку, але й соціального, тобто набуття дитиною соціальної компетентності на основі як поцінного використання внутрішнього потенціалу особистості, так і взаємодії з оточуючим середовищем та людьми. Гармонійний і різнобічний розвиток особистості дошкільника може бути забезпечений завдяки інваріантній і варіантній частинам Базового компонента, лінії розвитку якого будуть продовжені у період шкільного життя.

5. Принцип науковості і природовідповідності вимагає, щоб взаємодія сім'ї, дошкільної установи, школи будувалася на основі досягнень сучасної психолого-педагогічної науки, творчого досвіду вітчизняних педагогів. Так, педагогічна система виховання В. Сухомлинського стала підґрунтям для виникнення й розквіту "педагогіки співробітництва", основою "нового педагогічного мислення" її розвивали педагоги-новатори М. Гузик, О. Захаренко, М. Касьяненко, В. Шаталов та інші.

Сьогодні одержали значне поширення варіанти теоретичні моделі особистісно орієнтованого виховання і навчання на основі принципу природо відповідності. Він знайшов своє наукове обґрунтування і практичне втілення в практиці і педагогічній діяльності Я.Коменського, С.Русової, Г.Сковороди, В. Сухомлинського, К.Ушинського та інших педагогів Природовідповідність – це основна особистісного виховання, яка виявляється в генетичних, анатомо-фізіологічних, вікових, індивідуальних, національних та регіональних особливостях. Оскільки Г.Сковорода розглядав людину як частину природи [11], принцип природовідповідності характеризує динаміку виховання як неперервного й послідовного процесу, що починається з раннього віку і кожний етап якого є основою для наступних.

Кожен суб'єкт має свої функції, але вони об'єднані взаємодією в єдине ціле і виявляють собою комплексне поєднання, а саме навчально-виховний комплекс. Отже, процес взаємодії має властивості інтегрованості й комплексності. Основними зовнішніми факторами, які зумовлюють принцип комплексності та інтегрованості взаємодії, як свідчить дослідження, є, по-перше, центральне місце дитини в навчально-виховному процесі та єдність педагогічних вимог до неї; по-друге, новий національно-культурний та соціально-економічний зміст суспільних перетворень; по-третє, педагогічно організоване середовище, передусім суб'єкт-суб'єктні відносини вихователів, дітей і батьків, учителів,

дітей і батьків, вихователів, дітей і вчителів; по-четверте, гуманна виховуючи суб'єкт-суб'єктна взаємодія педагогічного та дитячого колективу в педагогічному процесі. Це сприяє ефективній організації підготовки дітей до школи на основі взаємодії, завдяки чому відбувається індивідуальний розвиток особистості, формування життєвої компетентності дошкільників, поступове їх включення до системи особистісних і громадських відносин.

Отже, підсумовуючи сказане, підготовку дітей до школи на основі взаємодії сім'ї, дошкільної установи і школи визначаємо як особистісно-соціальне явище, зумовлене сукупністю умов, методів, засобів і форм організації сучасного навчання і виховання, а також адміністративних і загальноосвітніх заходів, які перетворюються ним на систему, спрямовану на формування особистості, її соціальної компетентності. Це дозволяє розглядати взаємодію з її різноплановою структурою функціонування суб'єкт-суб'єктну взаємодію сім'ї, дошкільної установи і школи, як суб'єкт-суб'єктну взаємодію дітей, педагогів і батьків в динаміці від рівня співвідпорядкування до співробітництва і співтворчості.

Література

1. Андрусич Н., Якименко Л. На порозі перемін // Дошкільне виховання. – 2001. – №3. – С.3-4.
2. Амонашвілі Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества. Книга для учителя – К.: Освіта, 1991. – 111 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 1999. – №1. – С. 6-38.
4. Бойко А. Виховуючі суб'єкт-суб'єктивні відносини і нова парадигма виховання // Зб. наук. праць ПДПУ ім. В.К. Короленка. Серія «Педагогічні науки». – Вип. 2(3). – Полтава, 2001. – С. 6-15.
5. Бондаревская Е.В. Ценностные основания личностного ориентированного воспитания // Педагогика. – 1997. – №4. – С. 11-14.
6. Бойко А.М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації (підготовка вчителя до формування виховуючих відносин з учнями). Навчально-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1996. – 232 с.
7. Грищенко Л.И. Личностно-социальная концепция А.С.Макаренко в современной педагогике (Сравнительный анализ отечественного и зарубежного макаренковедения). Монография. – Волгоград: Перемена, 1997. – 265 с.
8. Кононко О. Простір «Я»: реальність та життєва проблема / Дошкільне виховання. – 2001. – №4. – С. 3-7.
9. Кононко О.Л. Соціально-економічний розвиток особистості. – К.: Освіта, 1998. – 256 с.
10. Леонтьев А.А. Избр. психол. произведения: В 2-х тт. Т. 2. – М.: Педагогика, 1983. – 318 с.
11. Педагогічні погляди Г.С.Сковороди / За ред. О.Г. Дзевєріна. – К.: Вища школа, 1972. – 133 с.
12. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.

Аннотация. В статье раскрываются научно методические принципы и принципы взаимодействия семьи, дошкольного учреждения и школы, в подготовке детей к учебе.

Ключевые слова: педагог, школа, семья, среда, дошкольное образование.

Summary. In article scientifically methodical principles and principles of interaction of a family, preschool center and school, in preparation of children for study reveal.

Key words: The teacher, school, a family, environment, preschool education.

Надійшла до редколегії 18.10.2011 р.

УДК 371

Серебрянская О. М.

КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЛІЦЕЮ

Анотація. У статті дається теоретичне обґрунтування креативного підходу до організації методичної роботи ліцею, розкривається його розвиваючий потенціал.

Ключові слова: методична робота, креативний підхід, професіоналізм

Актуальність проблеми. Інноваційний шлях розвитку суспільства передбачає пошук подальших резервів підвищення результативності педагогічних кадрів у підготовці творчої молоді. Головна проблема полягає в тому, що рівень педагогічного професіоналізму в різних типах навчальних закладів, насамперед у школах нового типу, не повною мірою відповідає вимогам часу і особистості. Дана проблема пов'язана з професійним розвитком особистості сучасного педагога, яке можливе лише в умовах використання усіх джерел які стимулюють зростання професіоналізму педагогів, серед яких важливу роль відіграє методична робота. Методична робота шкіл нового типу характеризується суб'єктивними взаєминами, коли її учасники не лише вдосконалюють свої знання та вміння, а й відкривають шлях нового пізнання, нового досвіду, постійно удосконалюючи і самореалізуючи свої творчі здібності.

Аналіз стану проблеми в літературі. Методична робота як один із чинників підвищення рівня професіоналізму педагогів була в центрі уваги багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних педагогів. Вона розглядалася у дослідженнях Ю. Бабанського, Н. Грановської, А. Демінцева, Л. Кібардіна, Ф. Красовського, М. Махомеда, Р. Міркіної, І. Нікішіної, М. Поташніка. В їх працях методична робота представлена як систематична, цілеспрямована колективна та індивідуальна, теоретична та практична діяльність вчителя, спрямована на вдосконалення професійної майстерності та підвищення ефективності навчально-виховного процесу. Спробували розкрити суть поняття «методична робота» Т. Абрамова, Е. Березняк, Ю. Гільборг, А. Демінцев, Г. Горська, І. Жерносець, А. Єрмола, М. Поташнік, З. Шевченко.